

Pracovná zdravotná služba **- zmeny v legislatívnych úpravách od 1. mája 2010.**

Povinnosťou zamestnávateľa je zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu (ďalej PZS) pre všetkých zamestnancov. Týka sa zamestnancov vo všetkých odvetviach hospodárstva, v súkromnom, štátnom i verejnom sektore, vo veľkých, stredných aj malých podnikoch, organizáciách a firmách.

1. Spôsob zabezpečenia PZS zamestnávateľom

Zamestnávateľ môže zabezpečiť PZS dvoma spôsobmi, a to **vlastnými odbornými zamestnancami**, ktorí sú s ním v pracovnom pomere (uzavreli pracovnú zmluvu podľa Zákonníka práce) a vykonávajú ju len pre tohto zamestnávateľa, alebo môže zmluvne dohodnúť jej vykonávanie **dodávateľským spôsobom** s právnickými alebo fyzickými osobami – podnikateľmi, ktoré majú oprávnenie vydané Úradom verejného zdravotníctva SR na výkon PZS a vykonávajú túto činnosť na území SR pre akéhokoľvek zamestnávateľa.

a) PZS vlastnými odbornými zamestnancami

V prípade, ak zamestnávateľ zabezpečuje PZS vlastnými zamestnancami, **musí mať vlastný tím odborných zdravotníckych pracovníkov** aspoň v rozsahu minimálneho zloženia tímu PZS. Minimálne zloženie tímu PZS je upravené v § 2 ods. 3 a 5 a v § 3 ods. 5 vyhlášky MZ SR č. 292/2008 Z. z. o podrobnostiach o rozsahu a náplni výkonu pracovnej zdravotnej služby, o zložení tímu odborníkov, ktorí ju vykonávajú, a o požiadavkách na ich odbornú spôsobilosť.

b) PZS dodávateľským spôsobom

Zamestnávateľ uzavrie zmluvu s právnickou osobou alebo s fyzickou osobou – podnikateľom, ktorá má oprávnenie Úradu verejného zdravotníctva SR na výkon PZS. Zoznam právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov, ktoré vykonávajú PZS dodávateľským spôsobom je uverejnený na internetovej stránke Úradu verejného zdravotníctva SR (www.uvzs.sk, v časti Informácie, Preventívne pracovné lekárstvo, Pracovná zdravotná služba).

c) Dohľad nad pracovným prostredím samostatne lekárom alebo verejným zdravotníkom u zamestnávateľa s počtom zamestnancov do 19, ak nevykonávajú rizikové práce

U zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do kategórie 1 a 2, okrem profesií, u ktorých sa vyžaduje zdravotná spôsobilosť na prácu osobitnými predpismi, zamestnávateľ nie je povinný zabezpečiť vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci. Je povinný zabezpečiť len dohľad nad pracovným prostredím, pracovnými podmienkami a spôsobom vykonávania práce z hľadiska vplyvu na zdravie zamestnancov. Túto činnosť PZS môže pre neho vykonávať samostatne lekár s určenou špecializáciou alebo verejný zdravotník s určenou špecializáciou, s ktorým má zamestnávateľ uzatvorený pracovnoprávny vzťah (pracovná zmluva, dohoda o vykonaní práce) alebo obdobný pracovný vzťah.

Uvedenú činnosť môže vykonávať **samostatne lekár** so špecializáciou v odbore

- **pracovné lekárstvo**
- **preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia (PPLaT)**
- **služby zdravia pri práci**
- **verejné zdravotníctvo**
- **hygiena práce a pracovné lekárstvo (s praxou v odbore PPLaT) – DOPLNENIE !**

- **hygiena a epidemiológia – DOPLNENIE !**

alebo **samostatne verejný zdravotník**

- po získaní **vysokoškolského vzdelania v odbore verejné zdravotníctvo** so špecializáciou v odbore **zdravie pri práci**
- po získaní vyššieho odborného vzdelania v odbore **diplomovaný asistent hygieny a epidemiológie (DAHE)** so špecializáciou v odbore **zdravie pri práci**.

ZMENA !

Zákon č. 132/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov od 1. mája 2010 upraví vykonávanie dohľadu nad pracovným prostredím **samostatne lekárom s určenou špecializáciou alebo verejným zdravotníkom s určenou špecializáciou** a to

- **u zamestnávateľa bez obmedzenia počtu zamestnancov, ak vykonávajú prácu zaradenú v kategórii 1,**
- **u zamestnávateľa do počtu 50 zamestnancov, ak vykonávajú prácu zaradenú v kategórii 1 a 2 alebo len v kategórii 2, a to na prechodné obdobie od 1. 5. 2010 do 31. 12. 2011.**

Po uplynutí prechodného obdobia, t. j. od 1. 1. 2012, sa bude tento spôsob dohľadu nad pracovným prostredím týkať opäť zamestnávateľov s počtom zamestnancov nižším ako 19, ak vykonávajú prácu zaradenú v kategórii 1 a 2 alebo len v kategórii 2.

Od 1. 5. 2010 môže lekár alebo verejný zdravotník vykonávať túto činnosť len na základe písomného ohlásenia Úradu verejného zdravotníctva SR, v ktorom uvedie meno, priezvisko, titul, bydlisko, dátum začatia vykonávania úloh PZS a predloží doklady o vzdelaní.

Zamestnávateľia budú môcť vyhľadávať týchto zdravotníckych odborníkov v zozname lekárov a verejných zdravotníkov, ktorý bude zverejňovať Úrad verejného zdravotníctva SR na svojej internetovej stránke (www.uvzs.sk, v časti Informácie, Preventívne pracovné lekárstvo, Pracovná zdravotná služba) .

2. Náplň činnosti PZS

Tím PZS vykonáva činnosti v rozsahu § 26 ods. 1 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a § 1 vyhlášky MZ SR č. 292/2008 Z. z. o podrobnostiach o rozsahu a náplni výkonu pracovnej zdravotnej služby, o zložení tímu odborníkov, ktorí ju vykonávajú, a o požiadavkách na ich odbornú spôsobilosť a to

- dohľad nad pracovnými podmienkami na pracovisku,
- posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu vrátane výkonu lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci.

DOPLNENIE !

Zákon č. 132/2010 Z.z. doplnil nové ustanovenie do zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Týka sa **poskytovania výpisu zo zdravotnej dokumentácie** poskytovateľom zdravotnej starostlivosti (napr. všeobecným lekárom) lekárovi PZS na základe jeho vyžiadania. Rovnako lekár, ktorý posudzuje zdravotnú spôsobilosť zamestnanca na prácu, doručí lekárovi, s ktorým má zamestnanec

uzatvorenú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti kópiu posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu a na požiadanie mu poskytne aj výsledky vyšetrení získaných pri lekárskej preventívnej prehliadke vo vzťahu k práci.

Vzájomným poskytovaním údajov zo zdravotnej dokumentácie sa predíde duplicitným vyšetreniam a zabráni sa opomenutiu prípadných závažných kontraindikácií pri posudzovaní zdravotnej spôsobilosti na prácu.

Do zákona č. 576/2004 Z.z. bola doplnená definícia prevencie v rámci poskytovania zdravotnej starostlivosti, na základe ktorej je výkon lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

ZMENA !

Zákon č. 132/2010 Z.z. zmenil § 11 zákona č. 124/2006 Z. z., ktorý novo upravuje rekondičné pobyty a alternatívnym spôsobom aj poskytovanie rehabilitácie v súvislosti s prácou pre zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce. **Zamestnávateľ pri zabezpečovaní rekondičných pobytov a rehabilitácie v súvislosti s prácou pre zamestnancov spolupracuje s pracovnou zdravotnou službou.**

3. Časový rozsah na výkon činnosti PZS

Od 1. mája 2010 nadobudne účinnosť aj vyhláška MZ SR č. 135/2010 Z.z., ktorou sa mení vyhláška MZ SR č. 292/2008 Z. z. o podrobnostiach o rozsahu a náplni výkonu pracovnej zdravotnej služby, o zložení tímu odborníkov, ktorí ju vykonávajú, a o požiadavkách na ich odbornú spôsobilosť.

ZMENA !

Týka sa prílohy vyhlášky, ktorá obsahuje časový rozsah potrebný na výkon činnosti odborníkov tímu PZS, určuje minimálny počet hodín potrebných na výkon činnosti pre tím PZS u zamestnávateľa za rok podľa zdravotného rizika pri práci a počtu zamestnancov.

Časový rozsah lekára, ktorý vykonáva dohľad nad pracovným prostredím pre zamestnancov kategórie 1 a 2 sa znížil z 0,2 hodiny na zamestnanca za rok, na rozsah 0,1 hodiny na zamestnanca za rok.

Časový rozsah verejného zdravotníka alebo iného zdravotníckeho pracovníka, ktorý vykonáva dohľad nad pracovným prostredím pre zamestnancov kategórie 1 a 2 sa znížil z 0,5 hodiny na zamestnanca za rok, na rozsah 0,2 hodiny na zamestnanca za rok.

U zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradené do kategórie 1 a 2 sa vykonávajú lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci len v prípade, ak to ustanovujú osobitné predpisy a môže ich vykonávať aj „všeobecný“ lekár, ktorý nie je súčasťou tímu PZS. Z uvedeného dôvodu príloha vyhlášky neobsahuje časový rozsah pre lekára a sestru potrebný na výkon lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci pre zamestnancov v kategórii 1 a 2.

Pre sestru, ktorá spolupracuje s lekárom pri výkone lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci bol novo určený čas 0,6 hodiny v kategórii 4 a 0,3 hodiny v kategórii 3 (vzhľadom na dvojročný interval výkonu lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci).

Príloha vyhlášky bola doplnená aj o minimálny časový rozsah 0,3 hodiny na zamestnanca za rok na výkon lekára s určenou špecializáciou alebo verejného zdravotníka s určenou

špecializáciou, **ktorí vykonávajú dohľad nad pracovným prostredím samostatne**
u zamestnávateľa, ktorého zamestnanci vykonávajú práce zaradené do kategórie 1 a 2.

Pripravila:

MUDr. Ľudmila Ondrejková, MPH

vedúca odboru preventívneho pracovného lekárstva

Úrad verejného zdravotníctva SR